

2024-től érvényes érettségi követelmények szerinti esszé feladatok

5.1. Az első világháború

2024-OKTÓBER-MAGYAR-KÖZÉP-5.1.

Az első világháború (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az első világháború jellemzőit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy az első világháború 1914–1918 között zajlott, és említi a téma egy térbeli jellemzőjét (pl. szövetségi rendszerek, hadviselő felek, frontok).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. antant, központi hatalmak, lövészárkok, harckocsi / tank / tengeralattjáró / repülő / harci gáz.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzíti a kép egy lényegi elemét (pl. lövészárkokat ástak, a lövészárkok a katonák teljes testét védték a lövésekkel szemben; rögzített puskákat is beépítettek a rendszerbe), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a lövegekkel szemben ásták az árkokat; a lövészárkok összefüggő rendszert alkottak; a védekező fél volt előnyben; szögesdrótokkal egészítették ki a védelmet; meghíúsult a villámháború; állóháború / állásháború alakult ki; a támadás óriási veszteségeket okozott).	0–3
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzít legalább két, a világháborúra jellemző fegyvert (pl. tankok, harci gázok, repülőgépek), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a lövészárkok áttörését akarták megoldani ezekkel; mindkét fél állandó technikai újításokat vezetett be).	0–3
	E2 Rögzít egyet a háború további jellemzői közül (pl. tömeghadseregek vettek részt a háborúban; hadigazdálkodást vezettek be; tengeri blokádot vezettek be), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a katonák hiányoztak a termelésből; nőket/hadifoglyokat alkalmaztak a férfiak helyett; a termelést a hadsereg igényeinek rendelték alá; különböző akciókkal próbálták biztosítani a hadsereg igényeit; az antantországokat az Egyesült Államok finanszírozta; a központi hatalmak lakosságuktól kértek kölcsön a hadi kiadásokra; hatalmas mennyiségű anyagigénye volt a hadseregeknek).	0–3

Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.

A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT

17

5.2. Politikai változások a háború után

5.3. Párizs környéki békék

5.4 Állam, ideológia és gazdaság a két világháború között

2025-OKTÓBER-MAGYAR-KÖZÉP-5.4

A nemzetiszocialista fajelmélet (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a nemzetiszocialista fajelméletet mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti a téma egy időbeli elemét (pl. a náci hatalomátvétel: 1933, nürnbergi törvények: 1935, kristályéjszaka: 1938), és megállapításai Németországra vonatkoznak.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. nemzetiszocialista / náci, fajelmélet, antiszemitizmus / zsidóellenesség, holokauszt / kristályéjszaka / nürnbergi törvények.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. Hitler területet követelt a németeknek; kelet felé akart terjeszkedni), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezt az igényt fogalmazta meg a náci élettér-elmélet; Hitler a történelmi Németrómai Császárság politikájára hivatkozott; Hitler a Kelet-Európában élő szláv népeket alsóbbrendűnek tartotta; a fajelmélet alapján követeltek területeket; a nácik a németek felsőbbrendűségével indokolták a területi igényeket).	0–3

Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1 Rögzíti, hogy a német népet / árja fajt felsőbbrendűnek tartották, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a népeket kategóriákba sorolták; alsóbbrendű népek közé sorolták a szlávokat / zsidókat / romákat / feketéket; üldözött csoportok voltak a homoszexuálisok és a fogyatékkal élők is; ezen alapult a holokauszt; a fajelméletet megpróbálták tudományos alapon bizonyítani / nincs tudományos alapja; a nácik a németek felsőbbrendűségével indokolták a területi igényeket; a fajelmélet a szociáldarwinizmusból fejlődött ki; az angol gyarmatosításnál is megjelent; felhasználták Nietzsche gondolatait is / az Übermensch fogalmát).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy a nemzetiszocializmus antiszemita volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az alsóbbrendű népek közé sorolták a zsidókat; üldözte a zsidókat; megfosztották a zsidókat állampolgárságuktól / vagyonuktól; ellenük hozták a nürnbergi törvényeket; a zsidó tulajdont támadták a kristályéjszakán; ezen alapult a holokauszt).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

5.5 Politika és gazdaság Magyarországon

5.7. A második világháború

2024-MÁJUS-MAGYAR-KÖZÉP-5.7

A második világháború kirobbanása (rövid)

Szemponctok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Lengyelország 1939 szeptemberében történt megtámadását mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy a második világháború kirobbanása / a Lengyelország elleni német támadás 1939. szeptember 1-jén történt, és rögzíti, hogy Németország és a Szovjetunió felosztotta egymás közt Lengyelországot.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. Molotov–Ribbentrop-paktum, világháború, hadsereg, hadüzenet.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2

<p>Ismeretszerzés, a források használata</p>	<p>F Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a karikatúra Hitler és Sztálin szövetségét / a Molotov–Ribbentrop-paktumot gúnyolja), vagy utal arra, hogy Németország és a Szovjetunió közösen győzte le Lengyelországot, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a két egymással ellentétes / szélsőséges ideológiát képviselő diktátor együttműködése meglepetést okozott; Lengyelország felosztását a megneemtámadási szerződés titkos záradéka tartalmazta; Hitler el akarta kerülni a kétfrontos háborút).</p>	<p>0–3</p>
<p>Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek</p>	<p>E1 Rögzíti, hogy Németország hadüzenet nélkül megtámadta Lengyelországot / Németország Lengyelország elleni támadásával kirobbant a második világháború, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a támadást német provokáció előzte meg; Lengyelország nem tudott sokáig védekezni a jóval fejlettebb német sereggel / a több irányból érkező támadással szemben; a lengyel kormány elmenekült; Lengyelország német–szovjet megszállás alá került).</p>	<p>0–3</p>
	<p>E2 Rögzíti, hogy Nagy-Britannia és Franciaország hadat üzent Németországnak, de nem támadta meg, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ezt nevezzük „furcsa háborúnak”; a két hatalom korábban védelmet ígért Lengyelországnak; a brit kormány korábban is a világháború elkerülésében bízva engedte Németország terjeszkedését).</p>	<p>0–3</p>
<p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i></p>		
<p>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT</p>		<p>17</p>

5.9. A holokauszt Európában és Magyarországon